

3. *Soros J.* The crisis of world capitalism. Open society in danger. Lane. from English. С. К. Умрихиной, М З. Штернгарца. — М: INFRA-M, 1999. — 262 с. [in Russian]

4. Official site Heritage Foundation. URL: <http://www.heritage.org/> [in Ukrainian]

5. Centre of humanitarian technologies URL: <http://gtmarket.ru/news/2013/01/10/5277> [in Russian]

6. Doing business 2009. Country profile for Ukraine [Electronic resource]. — Way of access : <http://www.doingbusiness.org/documents/countryprofiles/ukr.pdf>.

7. The global plan for recovery and reform / G20, London, 2 April 2009 [Electronic resource].—Way of access: <http://g20.org/documents/finalcomunique.pdf>.

8. The Heritage Foundation: the rating of economic freedom of the world countries for 2008. URL: <http://gtmarket.ru/news/state/2008/01/15/1573>

9. Index of Economic Freedom 2013. URL: <http://www.heritage.org/index/explore>

Стаття надійшла до редакції 20.06.2013 р.

УДК: 339.92:330.322.01

Фролова Т. О., д.е.н., доцент
кафедри міжнародних фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ РОЗРОБЛЕННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ТНК

Frolova T. O., PhD, Associate Professor
Department of International Finance
SHEE «Kyiv National Economic
University named after Vadym Hetman»

CONCEPTUAL MODEL DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION INVESTMENT STRATEGIES OF TNC

АНОТАЦІЯ: Розглянуто актуальні проблеми розробки інвестиційних стратегій корпорацій. Проаналізовано принципи формування та реалізації корпоративної інвестиційної стратегії, запропоновано її концептуальну модель.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: стратегії, стратегічний менеджмент, стратегії корпорацій, корпоративні інвестиційні стратегії.

ANNOTATION: There were considered actual problems of develop investment strategies of corporations. Also analyzed principles of corporate development and implementation of investment strategies and offered its conceptual model.

KEYWORDS: strategy, strategic management, corporate strategy, corporate investment strategies.

Постановка проблеми. Стратегічний менеджмент — це галузь теорії і практики управління, яка швидко розвивається та виникла у відповідь на зростання динамізму зовнішнього середовища бізнесу. Теорія стратегічного планування і управління була розвинена американськими дослідниками бізнесу і консультативними фірмами. У подальшому цей апарат увійшов до арсеналу методів внутрішньофірмового планування всіх розвинених країн. Різні формулювання цього терміна об'єднує поняття: стратегія є усвідомленою і продуманою системою сукупності норм і правил, що покладені в основу розробки та ухвалення стратегічних рішень. Стратегія може бути розглянута як поєднання мети діяльності організації та її обраної лінії поведінки для досягнення цієї мети. Стратегія, як прогноз, повинна означати не тільки «нитку, що пов'язує минуле з майбутнім», а й усвідомлення своїх дій, що здатні підвищити конкурентні переваги компанії [1, с. 169].

Аналіз останніх досліджень і публікацій за проблемою. Вагомим внеском у сучасне наукове бачення стратегічного управління та інвестиційної стратегії корпорацій стали роботи: І. Ансоффа, Р. Коха, С. Монтгомері, М. Портера, А. Томпсона та А. Дж. Стрікланда, та ін. Серед українських вчених проблемами корпоративного управління займаються В. Герасимчук, Л. Довгань, Я. Жаліло, Л. Федулова та ін.

Виклад основного матеріалу. Заснована на сучасній концепції стратегічного менеджменту, інвестиційна стратегія повинна враховувати, поряд з тенденціями, систему можливостей і небезпек розвитку компанії, виникнення ситуацій, здатних змінити тенденції, що склалися, в перспективі. Перш ніж перейти до питань формування інвестиційної стратегії, необхідно визначити основні правила — принципи, за якими вона буде формуватися. Проаналізуємо ці принципи і перенесемо їх у практичну сферу формування та реалізації інвестиційної стратегії:

– *системності*. Цей принцип вимагає, щоб при розробці інвестиційної стратегії підтримувався системний характер: слід планувати досягнення не тільки стратегічних цілей, а й вирішення поточних та оперативних завдань інвестиційної діяльності. Крім того, необхідно пам'ятати, що інвестиційна стратегія є частиною

загальної стратегії підприємства і підпорядковується їй, в цьому також є прояв системності;

– *оптимальності*. Цей принцип полягає в тому, що при розробці інвестиційної стратегії необхідно враховувати відносну обмеженість і взаємозамінність ресурсів, що потребує розробки альтернативних варіантів інвестиційних проектів, вибору з них оптимального та визначення можливих джерел фінансування інвестиційних проектів, які в даному випадку будуть найефективнішими;

– *безперервності*. Відповідно до цього принципу процес розробки та реалізації стратегії повинен здійснюватися безперервно, тобто цілі та заходи з їх реалізації повинні здійснюватися циклічно. Обравши цілі та шляхи їх реалізації, досягнувши їх, ставляться нові інвестиційні цілі та обираються шляхи їх реалізації тощо;

– *варіативність*. Реалізація цього принципу припускає, що підготовка кожного інвестиційного рішення повинна враховувати альтернативні можливості дій. При наявності альтернативних проектів їхній вибір для реалізації повинний бути заснований на системі критеріїв, що визначають фінансову ідеологію, інвестиційну стратегію або конкретну інвестиційну політику корпорації;

– *адаптивність* передбачає оперативно і адекватно реагувати на зміни, що відбуваються у зовнішньому інвестиційному середовищі (зміни інвестиційного клімату, кон'юнктури інвестиційного ринку і т. д.). Це означає, що всі майбутні стратегічні зміни в інвестиційній діяльності корпорації — її напрямках, формах, методах планування і контролю, організаційній структурі управління, інвестиційній культурі тощо є прогнозованою або оперативною його реакцією на відповідні зміни різноманітних чинників зовнішнього інвестиційного середовища. Крім того, відповідно до цього принципу, один з факторів, який обов'язково слід враховувати в процесі прийняття стратегічних інвестиційних рішень, — це рівень інвестиційного ризику. Інвестиційна стратегія також повинна вирішувати питання його мінімізації.

Розглядаючи перераховані принципи з точки зору їх практичної значущості, можна стверджувати, що керуючись цими принципами, корпораціям зручно буде організовувати інвестиційну діяльність, оскільки вони є чітко вираженими. Визначившись з правилами (принципами) формування інвестиційної стратегії, перейдемо до процесу формування інвестиційної стратегії. Слід зазначити, що в наукових джерелах автори наводять різний склад процесу розробки та реалізації інвестиційної стратегії. Таке різноманіття підходів до процесу формування стратегії потребує детальнішого аналізу. Для цього складемо аналітичну таблицю

(табл. 1), аналіз якої показує, що лише етап «Визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності» викликає у авторів відмінні думки. Усі інші етапи оцінюються авторами неоднаково. На підставі проведеного дослідження автором розроблена концептуальна модель прийняття та реалізації інвестиційних рішень у процесі розробки, реалізації, експлуатації та удосконалення інвестиційної корпоративної стратегії, що представлена на рис. 1.

Таблиця 1

**ПОГЛЯДИ АВТОРІВ НА ЕТАПИ РОЗРОБКИ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ**

Етап розробки стратегії	Автор									
	Бланк І.А. [1]	Більський І.Б., Дудяк Р.П. [2]	Пересада А.А. [3]	Свобода Т.І. [4]	Штанько Л.О. [5]	Фіщенко О.М. [6]	Удалих О.О. [7]	Непогодна Н. І. [8]	Бясов К.Т. [9]	Кравцова, Н.І., Чарасва М.В. [10]
Визначення періоду реалізації інвестиційної стратегії	+		+	+		+				+
Аналіз інвестиційної діяльності за результатами звітного періоду										+
Аналіз сьогоденній загальній, функціональній та інвестиційній стратегії організації, вивчення інвестиційних намірів та очікувань на відповідність організаційної місії									+	
Дослідження факторів зовнішнього інвестиційного середовища і кон'юнктури інвестиційного ринку	+	+			+	+	+	+	+	
Оцінка сильних і слабких сторін підприємства, що визначають особливості його інвестиційної діяльності	+	+			+	+	+	+	+	

Продовження табл. 1

Етап розробки стратегії	Автор									
	Бланк І.А. [1]	Більський І.Б., Дудяк Р.П. [2]	Пересада А.А. [3]	Свобода Т.І. [4]	Шганько Л.О. [5]	Фіщенко О.М. [6]	Удалих О.О. [7]	Непогодіна Н.І. [8]	Бясов К.Т. [9]	Кравцова Н.И., Чарасва М.В. [10]
Визначення інвестиційної позиції організації					+			+		
Визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Побудова дерева цілей					+					
Визначення інвестиційних потреб та інвестиційних можливостей підприємства		+					+	+		
Визначення загального обсягу інвестування в періоді, що планується										+
Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегічних напрямів та форм інвестиційної діяльності	+					+			+	
Формування стратегічних альтернатив та вибір інвестиційної стратегії		+			+		+	+		
Розробка найдоцільніших шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності			+							
Визначення напрямів та джерел фінансування	+			+		+			+	
Вибір способів фінансування інвестиційних проектів										+

Етап розробки стратегії	Автор									
	Бланк І.А. [1]	Більський І.Б., Дудяк Р.П. [2]	Пересада А.А. [3]	Свобода Т.І. [4]	Шганько Л.О. [5]	Фіщенко О.М. [6]	Удалих О.О. [7]	Непогодіна Н.І. [8]	Бясов К.Т. [9]	Кравцова, Н.И., Чарасва М.В. [10]
Підбір інвестиційних проєктів з урахуванням стратегічних напрямів й додаткових фінансових ресурсів та їх джерел						+		+		
Відбір інвестиційних проєктів, що відповідають термінам та обсягу інвестування в періоді, що планується										+
Формування інвестиційної політики по основних аспектах інвестиційної діяльності	+								+	
Розробка системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації інвестиційної стратегії	+								+	
Оцінка ефективності якості фінансових інструментів										+
Визначення типу і складу інвестиційного портфеля								+		
Формування інвестиційного портфеля										+
Забезпечення реалізації інвестиційних проєктів та оперативного управління портфелем фінансових інвестицій										+

Закінчення табл. 1

Етап розробки стратегії	Автор									
	Бланк І.А. [1]	Більський І.Б., Дудяк Р.П. [2]	Пересада А.А. [3]	Свобода Т.І. [4]	Шганько Л.О. [5]	Фіщенко О.М. [6]	Удалих О.О. [7]	Непогодіна Н.І. [8]	Бясов К.Т. [9]	Кравцова, Н.И., Чарасва М.В. [10]
Конкретизація інвестиційної стратегії за періодами її впровадження			+	+	+					
Формування інвестиційної стратегії для забезпечення збалансованого розвитку підприємства								+		
Підготовка кінцевого стратегічного плану інвестиційної діяльності		+					+			
Реалізація інвестиційної стратегії		+			+		+			
Розробка стратегічного проекту					+					
Розробка плану реалізації проекту					+					
Організація стратегічного контролю процесу реалізації проекту					+					
Оцінка ефективності процесу реалізації та проведення необхідних коригувань проекту, стратегій, цілей					+					
Оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії	+		+			+			+	+
Перегляд стратегії залежно від зміни зовнішніх умов та становища підприємства				+						

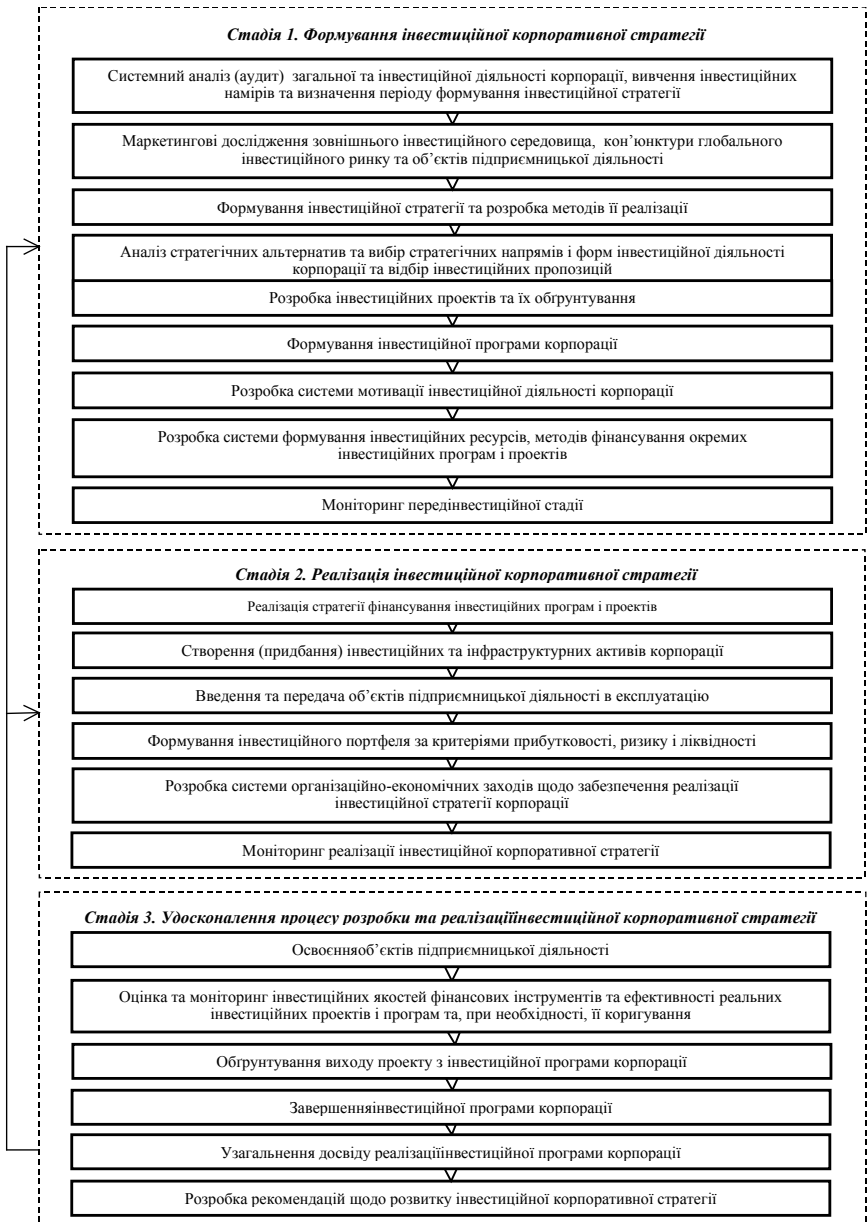

Рис. 1. Концептуальна модель розроблення та реалізації інвестиційної стратегії ТНК

На першій стадії формування інвестиційної корпоративної стратегії передбачено аналіз (аудит) загальної та інвестиційної діяльності корпорації, вивчення інвестиційних намірів і визначення періоду формування інвестиційної стратегії. Основними напрямками об'єктного аналізу є: аналіз і оцінка фінансового стану, аналіз і оцінка виробничого та інвестиційного потенціалу, аналіз і оцінка ринкових позицій, а також інтегральна оцінка компанії. Цей етап залежить від таких умов: тривалості періоду формування загальної корпоративної стратегії корпорації, передбачуваності розвитку економіки в цілому й глобального інвестиційного ринку зокрема, розміру та галузевої приналежності корпорації.

Важливе значення відводиться маркетинговим дослідженням зовнішнього середовища компанії та кон'юнктурі інвестиційного ринку. При цьому визначається, на якій зі стадій перебуває кон'юнктура інвестиційного ринку в даний момент (стадія зростання, кон'юнктурний бум, ослаблення кон'юнктури або кон'юнктурний спад), та розробляють його прогноз.

Розробка інвестиційної стратегії корпорації здійснюється на підставі стратегічних цілей інвестиційної діяльності, які виходять із системи цілей загальної корпоративної стратегії розвитку. Такими стратегічними цілями компанії можуть бути: забезпечення приросту капіталу, зміна пропорцій у реальному і фінансовому інвестуванні, зміна галузевої і регіональної спрямованості інвестиційних програм тощо. Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності залежить та пов'язано зі стадією інвестиційного циклу компанії.

Значна увага приділяється аналізу стратегічних альтернатив і вибору стратегічних напрямів, форм і методів реалізації інвестиційної стратегії корпорації, що сприятиме ефективному відбору інвестиційних пропозицій. Розробка інвестиційних проектів та їх обґрунтування відбувається на підставі сучасних методів оцінки ефективності реальних інвестицій і ґрунтуються на принципах, що широко застосовуються у світовій практиці.

Корпоративна інвестиційна програма — це сукупність інвестиційних проектів, що відповідають пріоритетам розвитку корпорації в цілому, передбачених її інвестиційною стратегією. Її формування передбачає: регламентацію основних принципів розробки корпоративних інвестиційних програм; технологічні процедури (управлінські роботи) щодо створення і реалізації даних програм; визначення раціональних механізмів взаємодії корпоративних центрів (штаб-квартир, материнських компаній) і стратегічних бізнес-одиниць у процесі розробки і реалізації інвестицій-

них програм корпорацій; обґрунтування механізмів ресурсного забезпечення реалізації програм з урахуванням фактора наявності внутрішньокорпоративного інвестиційного ринку; розробку методики оцінки впливу реалізації інвестиційної програми на показники економічної ефективності функціонування корпорації.

Характеризуючи систему мотивацій інвестування акціонерних компаній, слід зазначити, що перспективним методом стимулювання працівників є навчання персоналу. У разі матеріального стимулювання працівників особливу увагу слід приділяти участі персоналу в прибутках компанії, оскільки працівник буде ефективніше працювати, знаючи, що його доходи залежать від прибутку компанії. Враховуючи різноманітні методи морального стимулювання працівників, нами були обрані наступні: просування по службі, моральне задоволення від роботи, гордість за свою компанію, культивування корпоративного духу шляхом залучення працівника до справ компанії тощо.

Визначення стратегічних напрямів формування інвестиційних ресурсів компанії здійснюється залежно від об'єкта інвестування. Якщо інвестиційна стратегія корпорації зосереджена на реальних об'єктах інвестування, то інвестиційні ресурси будуть спрямовані на впровадження інновацій (у техніці та технологіях, нових конструкційних матеріалах, нових товарах), на підтримку та підвищення технічного рівня виробництва, на розширення виробництва тощо. Якщо інвестиційна стратегія компанії зосереджена на фінансових об'єктах інвестування, то інвестиційні ресурси будуть спрямовані на формування портфеля цінних паперів. Цей етап передбачає визначення методів фінансування окремих інвестиційних програм і проектів, розраховуються пропорції у структурі джерел інвестиційних ресурсів. Слід зазначити, що значна частина капіталу генерується самим підприємством за рахунок амортизаційних відрахувань, решта надходить за рахунок емісії цінних паперів під конкретні інвестиційні програми й проекти, залучення ресурсів інвестиційних фондів, страхових компаній, комерційних банків, нестандартних методів фінансування інвестиційної діяльності. При визначенні оптимальної структури формування джерел інвестування слід ураховувати вимоги платоспроможності та фінансової стійкості корпорації. У міжнародній практиці оптимальним вважається, що за рахунок позикових коштів може бути профінансовано близько 50 % загальних потреб компанії у фінансових ресурсах.

Один із найважливіших напрямів дій менеджерів у процесі розробки та реалізації інвестиційної корпоративної стратегії є

моніторинг. Тому вважаємо за доцільне виділити як самостійний етап розробки та реалізації стратегії моніторингу, який передбачає два напрями дій: моніторинг передінвестиційної стадії та стадії реалізації стратегії.

Моніторинг передінвестиційної стадії, впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища покликаний забезпечити безперервне протягом усього періоду реалізації стратегії спостереження за негативним впливом на процес реалізації стратегії. Здійснюючи моніторинг, необхідно формувати базу даних на основі проведеного спостереження та системного аналізу, яка буде використовуватися для порівняння результатів за різні періоди, що дозволить виявити тенденції і закономірності негативного впливу чинників. Це дасть можливість прогнозувати, які саме чинники в майбутньому здійснюватимуть негативний вплив, та на основі цих прогнозів розробляти заходи щодо його зменшення.

На другій стадії відбувається реалізація інвестиційної корпоративної стратегії, що включає реалізацію стратегії фінансування інвестиційних програм і проєктів, створення (придбання) інвестиційних та інфраструктурних активів корпорації, введення та передача в експлуатацію об'єктів підприємницької діяльності. Формування інвестиційного портфеля здійснюється на підставі оцінки якості інвестиційних інструментів за критеріями прибутковості, ризику і ліквідності. При оцінці інвестиційних якостей цінних паперів, окрім загальних розрахунків показників ефективності для всіх об'єктів інвестування, проводять дослідження методами фундаментального і технічного аналізу, прийнятими у фінансовій практиці. Портфельне інвестування спрямоване на поліпшення можливостей інвестування шляхом надання певної комбінації об'єктів інвестування заданих інвестиційних якостей, які не можуть бути досягнуті з позицій окремих інвестиційних об'єктів. Основною метою формування інвестиційного портфеля є забезпечення реалізації розробленої інвестиційної стратегії шляхом підбору найбільш ефективних і надійних інвестиційних вкладень, а специфічними цілями — максимізація зростання капіталу, максимізація зростання доходу, мінімізація інвестиційних ризиків, забезпечення необхідної ліквідності інвестиційного портфеля. У зв'язку з альтернативністю специфічних цілей при формуванні інвестиційного портфеля визначаються пріоритети або передбачається його збалансованість.

На етапі розробки системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення процесу реалізації інвестиційної стратегії корпорації здійснюється конкретизація інвестиційної стратегії за

періодами її реалізації, яка передбачає встановлення послідовності і термінів досягнення окремих цілей і стратегічних завдань. У процесі цієї конкретизації забезпечується зовнішня і внутрішня синхронізація за часом. Зовнішня синхронізація передбачає узгодження в часі реалізації інвестиційної стратегії із загальною стратегією корпорації, а також із прогнозованими змінами кон'юнктури інвестиційного ринку. Внутрішня — узгодження в часі реалізації окремих напрямів інвестування між собою, а також із формуванням необхідних для цього інвестиційних ресурсів.

Моніторинг реалізації інвестиційної корпоративної стратегії — це безперервний процес збору, обробки й аналізу інформації про перебіг реалізації стратегії, аналіз відхилень у реалізації стратегії та їх причин, розробка програм дій на нівелювання ризиків реалізації стратегії, оскільки реалізація інвестиційної корпоративної стратегії здійснюється за умови невизначеності та високого рівня ризику, що створює перешкоди ефективному втіленню цього процесу.

Висновки. Розробка та вибір стратегії — складний, творчий процес, який не можна втиснути в рамки готових шаблонів і наборів рекомендацій. Головною стратегією корпорацій є корпоративна стратегія, яка розглядається як найважливіший інструмент підвищення фінансової ефективності діяльності ТНК. Тільки зважені рішення та нестандартні підходи до розробки стратегії, вибору способів її реалізації, можуть дозволити компанії домогтися лідерства на ринку.

Література

1. Бланк *И. А.* Инвестиционный менеджмент: учебный курс / И. А. Бланк — К.: Эльга, Ника-Центр, 2001. — 448 с.
2. Більський *І. Д.* Особливості процесу розроблення інвестиційної стратегії аграрного виробництва / І. Д. Більський, Р. П. Дудяк // Науковий вісник нац. лісотехнічного ун-ту України: зб. наук. праць. — Львів, НЛТУУ. — 2008. — Вип. 18.3. — С. 192—197.
3. Пересада *А. А.* Управління інвестиційним процесом: Моногр. / А. А. Пересада — К.: Лібра, 2002. — 472 с.
4. Свобода *Т. І.* Обґрунтування інвестиційної стратегії підприємства / Т. І. Свобода. — Науково-практична інтернет-конференція// <http://intkonf.org/svoboda-t-i-obgruntuvannya-investitsiynoyi-strategiyupidpriemstva/>
5. Штанько *Л. О.* Процес планування ефективної інвестиційної стратегії підприємства / Л. О. Штанько // Проблеми системного підходу в економіці: зб. наук. праць. — К. — 2009. — С. 65—67.
6. Фіщенко *О. М.* Формування інвестиційної стратегії на промислових підприємствах / О. М. Фіщенко // Активізація та підвищення ефек-

тивності інвестиційних процесів в Україні: Всеукраїнська наук.-практ. конф. студентів і молодих вчених. Донецьк, 1–2 квітня 2010 р. — Донецьк: ДВНЗ «ДонНТУ». — 2010. — С. 74—79.

7. *Удалих О. О.* Управління інвестиційною діяльністю підприємства: Навч. посіб. / О. О. Удалих. — К.: Центр навч. літ-ри, 2006. — 292 с.

8. *Непогодіна Н. І.* Інвестиційна стратегія в управлінні розвитком промислового підприємства (на прикладі машинобудівної галузі): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (машинобудування)» / Н. І. Непогодіна — Хмельницький, 2009. — 19 с.

9. *Бясов К. Т.* Основные аспекты разработки инвестиционной стратегии и организации / К. Т. Бясов // Финансовый менеджмент. — 2003. — № 4. — С. 65—75.

10. *Кравцова Н. И.* Инвестиционная стратегия и инвестиционное проектирование : учеб. пособие / Н. И. Кравцова, М. В. Чараева. — Ростов н/Д: Изд-во РГЭУ «РИНХ», 2008. — 216 с.

Reference

1. Form IA Investment Management: учебный курс / I. A. Blank — К.: Elga, Nick Center, 2001. — 448 p., [in Russian]

2. Bilskyi of ID Features elaboration of the investment strategy of agriculture / I. D. Bilskyi, RP Dudyak // Scientific Bulletin th. Forestry Univ Ukraine : Coll. sciences. works. — Lviv, National Forestry University. — 2008. — Vol. 18.3. — S. 192 — 197., [in Ukrainian]

3. Peresada AA Management of the investment process: Monograms. / AA Peresada — К.: Libra, 2002. — 472 p. — [in Russian]

4. Freedom of TI Justification of the investment strategy of the enterprise / TI Freedom. — Scientific and Practical Internet Conference // <http://intkonf.org/svoboda-ti-obgruntuvannya-investitsiynoyi-strategiyipidpriemstva/>, [in Ukrainian]

5. Shtanko LO Planning effective investment strategy of the company / LO Shtanko // Problems of a systematic approach to the economy : Coll. sciences. works. — С. — 2009. — P. 65—67., [in Ukrainian]

6. Fishchenko A. Formation of investment strategies in industrial / OM Fishchenko // Activating and improving the efficiency of the investment process in Ukraine : Ukrainian scientific-practical. conf. students and young scientists. Donetsk, 1-2 April 2010 — Donetsk: SHEE « Donetsk National Technical University.» — 2010. — P. 74—79. [in Ukrainian]

7. Remove OO Office investment by firms : Teach. guidances. / AA Remove. — Kyiv: Center studies. lit-ry, 2006. — 292 p. — [in Ukrainian]

8. Nepohodina NI Investment strategy in the management of industrial development of an enterprise (for example, machine-building industry) : Abstract. Thesis. for obtaining sciences. degree candidate. Econ. sciences specials. 08.00.04 «Economics and management (of machine-building)» / N.I.Nepohodina — Khmelnytsky, 2009. — 19 p. [in Ukrainian]

9. Byasov KT Main aspects ynvestytsyonnoy Creative strategy and organization / KT Byasov // Fynansovyы management. — 2003. — № 4. — P. 65—75. [in Russian]

10. Kravtsov, NI Investment Strategy and ynvestytsyonnoe Designing : Textbook. Textbook / N. Y. Kravtsova, M. V. Charaeva — Rostov n / D: Izd RНЭУ «RYNH», 2008. — 216 p. — [in Russian]

Стаття надійшла до редакції 26.03.2013 р.

УДК 339.923:061.1:332.012.2

Столярчук Я. М., д.е.н., професор,
професор кафедри
міжнародної економіки КНЕУ імені Вадима Гетьмана

Бусарєв Д. В.,
молодший науковий співробітник
ДННУ Академії фінансового управління (м. Київ)

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО РИНКУ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

Stoliarchuk I. M.,
Doctor of Sciences, Professor,
Professor of International Economy Department of KNEU,

Busariev D. V.,
Junior Research Employee
of Academy of Financial Management (Kyiv)

THE NEWEST TENDENCIES OF THE TRANSNATIONALIZATION OF THE WORLD ENERGY MARKET

АНОТАЦІЯ. У статті на основі комплексного аналізу діяльності нафтогазових ТНК досліджуються новітні тенденції транснаціоналізації світового енергетичного ринку. Розкрито ключові напрями модернізації корпоративних стратегій ТНК у контексті формування ними високоінтегрованих глобальних виробничих мереж, передачі частини виробничих функцій в аутсорсинг, а також концентрації капіталів на основі злиттів і поглинань. Обґрунтовано, що загострення конкурентної боротьби між енергетичними ТНК вимагає від них реалізації комплексних стратегій організації міжнародного виробництва з відповідними глобальними формами монополізації світового енергетичного ринку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: транснаціоналізація, нафтогазові компанії, глобальні виробничі мережі, конвергенція національних енергетичних ринків, корпоративні стратегії, злиття і поглинання, деконцентрація капіталу.